

Тема. Історичні джерела та їх різновиди.

Мета. Пояснити учням, що таке історичні джерела та які види бувають, навести приклади історичних джерел; розвивати хронологічні просторові вміння; формувати історичну свідомість; навчити учнів працювати самостійно, аналізувати історичний матеріал; виховувати відчуття причетності до минулого України, бажання більше дізнатися про нього.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу, формування умінь і навичок

Обладнання: підручник, ілюстрований матеріал, мультимедійна дошка.

Основні поняття: «історичні джерела», «археологія», «музей».

Основні дати: 1893, 1971.

Історичні особистості: Вікентій Хвойка, Борис Мозолевський.

Епіграф уроку

Той, хто не знає свого минулого,
не вартий майбутнього.

М.Рильський

Хід уроку

I. Організаційний момент

Привітання

Добрий день, дорогі друзі

На вас чекає гарний день.

Бачу, всі веселі і здорові

До уроку всі готові!

II. II. Актуалізація опорних знань

Сьогодні ми з вами розпочинаємо нову тему, але вирушити далі зможемо тільки якщо згадаємо те, що вивчили раніше. Мої помічники допоможуть вам виконати завдання та зроблять висновки: чи все ви пам'ятаєте, чи щось забули.

Робота по «станціям»:

1) Стрічка часу.

Розставити події в правильній послідовності, назвати ці події (по можливості): 514 рік до н.е., 476 рік, 1556 рік, 1991 рік.

2) Хронологічна.

Визначте століття:

1) 125 рік - ... століття;

2) 1254 р. - ... століття;

3) 1605 р. - ... століття;

4) 2003р. - ... століття;

3) Наукова:

Виконати завдання в Learning.

4) Карторафічна

Відтворити карту України по областям (з'єднати)

Дякую моїм помічникам. Роботи у нас іще багато! Не забувайте вивченого раніше, повторюйте. З чим ви впорались швидко? Що для вас було найскладніше? Що, на вашу думку, нам іще необхідно повторити, допрацювати?

III. Мотивація навчальної діяльності учнів

Бесіда

Звідки ми з вами дізнаємося про історичні події? А звідки історики отримують інформацію про події, які відбувались сотні, тисячі років тому?

Щоб історію писати, треба так багато знати

І літопис прочитати, що монах давно писав.

Документи повивчати, ті, що князь колись складав.

І послухати легенди, давні вірші і казки.

Сиві думи, що складались всім народом залюбки,

Роздивитись дивний посуд, і прикраси, і взуття.

Дивний одяг, що носили наші предки за життя.

Все зробив історик вправно, все читав і розглядав

І завзято та докладно нам історію писав.

Що ж йому допомогло? Історичне ... (джерело)

IV. Вивчення нового матеріалу

1. Історичні джерела.

Завданням історика є відтворення картини минулого. Щоб дізнатися про події минулого, історики звертаються до історичних джерел. Учені досліджують, порівнюють їх, роблять висновки. Адже саме історичні джерела є відображенням минулого, без яких це минуле неможливо відтворити.

Історичне джерело – це письмові документи, предмети, будівлі та інші пам'ятки, які відображають історичні події та явища.

Запис у зошит теми уроку.

А тепер подивіться на речі, які прийшли до нас із музею та зручно розташувалися у нас на і подумайте, чи можуть вони нам щось сказати?

ДОСЛІДЖЕННЯ: з предметів, які знаходяться на столі обрати ті, які зацікавили та дослідити їх в групах, зробити висновки.

Уважно роздивившись кожному із цих речей, вислухавши ваші відповіді, приходимо до висновку: речі теж уміють говорити, допитливим учням вони повідають багато таємниць про свою добу, про своїх хазяїв і про свою долю.

ФІЗКУЛЬТХВИЛИНКА.

Ми вже дещо втомилися слухати і виконувати завдання, тому пропоную провести фізкультхвилинку, яка не тільки допоможе нам розім'ятися, а й сприятиме повторенню вивченого матеріалу.

Працюємо за методом «Займи позицію» + фізкультхвилинка. Учні повинні виконати певні дії : «ТАК» - піднімаєм руки вгору, «НІ» - перед собою.

1. Історія – це наука про майбутнє людства.
2. Хронологія – це наука, яка вивчає розкопки.
3. Історичне джерело – це письмові документи, предмети, будівлі та інші пам'ятки, які відображають історичні події та явища.
4. Ми проживаємо на західній Україні.
5. Історична карта – це зображення із сімейного альбому.

6. Нове літочислення розпочинається від народження Ісуса Христа.
7. Легенда карти – це умовні позначки на карті.
8. 2020 рік – це 21 століття.

За понад мільйон років існування людства на Землі залишилось дуже багато різноманітних джерел. Тому вчені намагаються розділити їх на певні групи. Про це нам розкажуть мої сьогоднішні помічники.

А ви в зошиті створіть схему з прикладами.

Види історичних джерел

1. Речові пам'ятки є найбільш важливим джерелом. Вони дають уявлення про всі періоди життя людства – від найдавніших часів до сьогодення. Це все те, що допомагало людям жити! І це те, що ми можемо добачити, до чого можемо доторкнутися руками. Речові історичні джерела – це знаряддя праці, ремісничі вироби, предмети домашнього ужитку, посуд, одяг, прикраси, монети, зброя, залишки жител, архітектурні споруди, печатки тощо. Пошуком найдавніших речей займаються археологи, а є і те, що може знайти і дослідити кожен з нас.

2. Багато історичної інформації нам можуть дати писемні джерела. Вперше люди почали робити записи лише близько 6 тисяч років тому. Існує навіть наука, що вивчає писемні джерела, вона називається ПАЛЕОГРАФІЯ. Проте давніх писемних джерел збереглося мало.

На малюнках ви можете побачити одні з найдавніших у світі видів письма: Вузликоче, винайдене інками в Америці (1) та піктографічне (малюнкове) (2) письмо, яке використовували в Передній Азії.

Писали люди теж не дуже різних матеріалах: на камені, глиняних та воскових табличках, на папірусі, пергаменті, бересті, і, нарешті, на папері.

Прикладами писемних джерел історії України можуть бути:

документи особистого походження: мемуари, спогади, щоденники, листи, автобіографії, літературні пам'ятки, наукові праці, діловодна документація, періодична преса, законодавчі акти, літописи.

3. А до того часу, доки не було писемності, існували лише усні перекази про минуле. До нашого часу теж дійшли легенди, міфи, народні пісні, казки тощо. Це все є усними історичними джерелами. Вони мають багато вигаданого, але й розповідають про справжні події, що запам'яталися людям. Це легенди, міфи, народні пісні, казки, спогади очевидців.

Записали приклади? Стомились? **ФІЗКУЛЬТХВИЛИНКА «Літописець»**

2. Археологія

Ми з вами визначили, що завдяки речовим джерелам можна дізнатися про життя минулого. Але, як саме історики знаходять речові джерела? В знаходженні

речей, які відтворюють картину минулого, допомагає археолог. Хто ж такий археолог?

Археолог – людина, яка займається археологією.

Запис у зошит

Археологія – наука, що займається вивченням речових джерел.

Домашнє завдання: прочитайте матеріал параграфів 6 та 8 та складіть розповідь за допомогою додаткових джерел про:

1. Як відбуваються археологічні розкопки?
2. Чому праця археологів потребує великої уваги та акуратності?
або намалюйте малюнок про один з видів історичних джерел.

Відкрив трипільську культуру

Знайшов золоту пектораль

3. **Бесіда про зберігання історичних джерел**

Доповнити схему в зошитах.

1. Усні або етнографічні джерела зберігаються в народі. Переходять з покоління в покоління.
2. Письмові зберігаються в архівах та бібліотеках.
3. Речові або археологічні зберігаються в музеях.

Музей.

Запис в зошит

Музей – установа, в якій збирають, вивчають і виставляють для огляду знаряддя праці, предмети побуту, книги, монети, документи, картини тощо.

Які ж бувають музеї і що вони збирають?

Музеї бувають різних напрямків : краєзнавчі, художні, книгодрукування, війни, природничі, археологічні, літературні, технічні та інші. Який музей у нас в школі? В яких музеях вам довелось побувати? А чи чули ви ось про віртуальні музеї? Новий час – нові можливості!

ВІРТУАЛЬНИЙ МУЗЕЙ

V. Закріплення нових знань і вмінь учнів

Гра «Сортувальник» Занести приклади історичних джерел до відповідної колонки на дошці «Види історичних джерел». *Пісні, малюнки, казки, зброя, уламки глечика, берестяні грамоти, написи на каменях, листи, монети, посуд тощо.*

Рефлексія .

- Сьогодні я дізнався(лася)...
- Було цікаво...
- Було складно...

- Тепер я зможу...
- Я зрозумів (ла)...

VI. Підсумки уроку Домашнє завдання

Прочитати та опрацювати § 6, підготувати розповідь про роботу археологів.
або намалювати один із видів історичних джерел.